

Nyt Viborg Museum som del af kulturelt kraftcenter i Domkirkefeltet

Ambitionen

Domkirkefeltet i Viborg har et stort uforløst potentiale som kulturelt kraftcenter på nationalt niveau. Hvis områdets centrale og dramatiske Danmarkshistorie gennem 1.000 år bringes i spil, og der udvikles en stærk synergi mellem et nyt Viborg Museum i Landsretten, Viborg Domkirke, Skovgaardmuseet og det tidl. rådhus med bl.a. kunstkonservering – alt sammen med omdrejningspunkt i et nyt besøgscenter i området – kan der skabes et heldags kulturelt tilbud uden sidestykke i Danmark med 150.000 – 200.000 besøgende turister om året.

En lignende synergi, hvor flere kulturelle attraktioner i fællesskab udgør en kulturel turistmagnet, ses flere steder i Europa, f.eks. Museumsinsel i Berlin og MuseumsQuartier i Wien, mens vi herhjemme ser en succesfuld synergi mellem f.eks. Roskilde Domkirke, Vikingemuseet og Roskilde Museum (herunder det nye Rockmuseum) samt det nye Søfartsmuseum i Helsingør og Kronborg. Gennemføres ambitionerne i helhedsplanen for Domkirkefeltet i Viborg og bliver de involverede attraktioner omkring Domkirkepladsen og Stænderpladsen med hver sin skarpe profil samlet til én hovedattraktion for Viborg, står vi med et kulturelt kraftcenter, som kan løfte Viborgs niveau på turismeområdet op på nationalt niveau.

Oplevelsen

Den fremtidige turist i Viborg ankommer under Sukkenes Bro med sin gruppe om formiddagen og træder ind i et nyt besøgscenter el. "visitor center" efter amerikansk forbillede, hvor man serviceres med en fællesbillet til Domkirkefeltet samt kort med ruter og informationsmateriale om dagens forestående oplevelse.

Turen går først til det nye Viborg Museum, for her bliver man klædt godt på med en underholdende oplevelse og en idé om, hvorfor Viborg er en helt særlig by. Udstillingerne om byens spændende og dramatiske historie i landsretten bærer præg af, at Viborg er en animationsby, og turisten bliver underholdt, forundret, inspireret og får en sjov fælles oplevelse med sin familie og venner.

Når besøget er slut efter halvanden time, åbner flere muligheder sig for resten af dagen. Nogle turister bevæger sig ud på Stænderpladsen og Domkirkepladsen og mærker suset af historiens dybde og vigtighed på stedet. Viborg Museum er så at sige gået i forvejen og har opsat spændende formidling, hvor man måske kan kigge direkte ind i historien gennem kikkerter med virtual reality og betragte en kongehyldning eller måske endda henrettelsen af Skipper Clement på Domkirkepladsen. Andre lader sig udfordre af Viborg Museums store mysterie-spil, hvor man i bedste Dan Brown-stil skal på jagt i hele Domkirkefeltet og de små middelaldergader efter hemmelige sekteriske symboler og løse en kompliceret mordgåde.

Mere fredsføgende turister bevæger sig hen over den smukke Stænderplads og ind i Domkirken, hvor man betages af kirkens storladenhed og ro, alt imens man frydes over Joachim Skovgaards kunst og lader sig informere herom på den udleverede iPad. Oplevelsen fortsætter på Skovgaardmuseet, hvor der er ro til refleksion og betagelse i mødet med kunsten. Undervejs mellem attraktionerne tager man sig tid til frokost og kaffe og bare at sidde på pladserne og nyde sammenblandingen af liv og ro.

Tilbage i det gamle rådhus køber man postkort og merchandise om byen og måske en spændende bog til senere, hvorefter man på første sal forundres over den omhyggelighed og professionalitet, den store kunst udsættes for i Kunstkonserveringen, som byder indenfor.

Besøget i Domkirkefeltet er en heldagsoplevelse og værdikæden sluttet naturligvis, således at turisten supplerer sit besøg med en shoppingtur og en overnatning eller to.

Nyt bymuseum i landsretten og byens rum

Nye museumsprojekter i ind- og udland viser sig i disse år særdeles gunstige for både turisme- og erhvervsliv. Det nye Moesgaard Museum i Aarhus smitter positivt af på hele byen, Helsingør løftes af det nye Søfartsmuseum, som udnytter synergien med Kronborg lige ved siden af, og f.eks. museer som Liverpool Museum og Ghent City Museum har virkelig forstået at udtrække ekstrakten af sit lokalområde og skabe museumsoplevelser på allerhøjeste niveau. Inspirationskilderne til et nyt Viborg Museum er disse og mange flere, og muligheden for at skabe et nyt bymuseum i Viborg, som flugter det allerhøjeste niveau for museumsoplevelser, er absolut til stede.

For at sikre den optimale udnyttelse af synergien i Domkirkefeltet mellem attraktionerne og placere en kraftfuld initiator af underholdende formidling af Viborgs historie skal Viborg Museum flyttes ned i den tidl. landsretsbygning. Viborg Museum vil i landsretten stå med en ny og skærpet profil som et helt nyt bymuseum for Viborg med nye og moderne udstillinger, der vil kredse om de ofte dramatiske danmarkshistoriske begivenheder, der har præget Viborg gennem 1.000 år og som stadig sætter spor. Og mens museet i landsretten og i byens rum fortæller Viborgs historie, vil man fremover kunne opleve Viborg-egnens rige oldtidshistorie på Hvolris Jernalderlandsby og i øvrigt stimulere sin historiske interesse ved De Fem Halder, Den Gl. Papfabrik mv.

Viborg Museums nye udstillinger i landsretten skal underholde, oplyse og inspirere samt give anledning til socialt samvær. Der skal være plads til både grin og fordybelse, og ingen gæster skal forlade museet uden at have haft en god oplevelse og besidde en stærk bevidsthed om Viborgs centrale position i Danmarkshistorien. For at sikre dette vil museet bruge den mest moderne teknologi i udstillingerne, og i den forbindelse skal Viborgs rolle som animationsby gøre sig gældende. Der skal derfor arbejdes med animationer, 3-d projektioner, virtual reality, film og lyd. Teknikken skal bære byens spændende fortællinger frem, så de bliver underholdende, inddragende og let tilgængelige for alle. Samtidig skal teknikken understøtte fremvisningen af museets fantastiske samling af kulturarv, hvis autentiske kraft skal bringes i spil også på smukkeste vis.

Samtidig er det ambitionen at se hele den historiske bykerne i Viborg som formidlingsrum og således lade turisterne opleve historien der, hvor den rent faktisk fandt sted. Byens mange stedbundne kvaliteter skal bringes i spil. Dvs. når gæsten går ud af døren på Viborg Museum og ud på pladserne og rundt i gaderne, så er museet gået i forvejen og har sørget for spændende og nytænkende formidling af historien.

Landsretsbygningen som museumsbygning

Den tidl. landsretsbygning fordeler sig på ca. 2.500 m² og er således ca. 500 m² mindre end Viborg Museums bygninger på Hjultorvet. Bygningen er imidlertid af passende størrelse for et nyt bymuseum, idet visse magasinfunktioner kan placeres andetsteds. I landsrettens 2.500 m² skal der placeres følgende

funktioner: Reception, permanente udstillinger og særudstillinger, værksteder til arkæologi, konservering samt håndværkere, undervisningsfaciliteter og skoletjeneste, arkiv- og depotrum samt administration og museets faglige personale.

Landsretsbygningen er selvsagt ikke skabt med museumsbrug som formål tilbage i 1919. Alligevel er det Viborg Museums vurdering, at bygningen er velegnet at indrette museum i, hvis den bliver moderniseret og opnår nødvendige sikringsforhold.

Landsrettens byggetekniske tilstand blev gennemgået af Elgaard Architecture i april 2015 med vurderinger på, hvad der skal foretages af forandringer og forbedringer for at bringe bygningen op på almindelig standard. Hertil kommer sikring af bygningen mod brand og tyveri.

Fordelingen af funktioner i landsretten tænkes sådan, at stueetagen og 1. sal skal have publikumsadgang og rumme nye udstillinger om Viborg bys helt særegne historie samt mulighed for at skabe spektakulære særudstillinger. Foyeren i stueetagen rummer modtagelse af gæster og museumsbutik. Udstillingerne fordeler sig rundt på de to etager efter et gennemtænkt story board, hvor bygningens fordeling af store og små rum kan udnyttes optimalt. Stueetagen og 1. sal rummer mulighed for at lave udstillinger på ca. 1.000 m², hvilket svarer nogenlunde til det eksisterende udstillingsareal på Hjultorvet. Arealet er passende til at skabe en god museumsoplevelse af 1½-2 timers varighed.

2. etage tænkes indrettet til museets administration og faglige personale. For nuværende er museets 22 medarbejdere plus løbende projektansatte arkæologer samt frivillige mv. placeret i kontorer og værksteder fordelt over flere bygninger og flere etager. På 2. etage i landsretten kan der findes kontorplads til alle, så alle fagligheder samles til gode for det faglige miljø på museet.

Kælderen tænkes indrettet med fagværksteder og køkkenfaciliteter. Her kan etableres direkte adgang fra gadeniveau, hvilket kan begrænse antallet af tunge løft. Det har særlig betydning for museets arkæologiske afdeling, og samtidig bliver det muligt at indrette de nødvendige værkstedsfaciliteter til håndtering af nye fund, prøver og andet indkommet materiale på en hensigtsmæssig måde, der vil effektivisere bearbejdningsprocesserne og sikre de ansatte langt bedre arbejdsvilkår end nu, ligesom der kan indrettes værksted til museets konserveringsfunktion samt snedkerværksted.

Landsrettens sidebygning rummer to etager, hvor stueetagen tænkes anvendt til undervisningsfaciliteter for museets skoletjeneste, mens øverste etage anvendes til arkivrum for Viborg Lokalhistoriske Arkiv. Viborg Lokalhistoriske Arkiv søges indplaceret i det gl. rådhus med publikumsmodtagelse, læsesal og supplerende arkivrum og skal i øvrigt udvikle sin funktion som historisk videns- og dokumentationscenter.

En væsentlig funktion er ikke tænkt ind i landsretsbygningen af pladshensyn. Det gælder et rum til borgerinvolverende aktiviteter som foredrag og øvrige møder i museumsregi med plads til 50-100 personer. Her vil kunne findes en fælles løsning evt. i samarbejde med Sognegården.

Proces – flytning af Viborg Museum til landsretten

Den følgende proces for Viborg Museum frem mod åbningen af et nyt bymuseum i landsretten ser overordnet således ud, hvor visse elementer foregår parallelt:

- Landsretsbygningen erhverves af Viborg Kommune, moderniseres inkl. sikring og indrettes med værkstedsfaciliteter, administration, arkivrum m.v.

- Viborg Museum udvikler ny formidlingsstrategi, som sikrer fundamentet for et nytænkt og nyskabende bymuseum på højeste niveau i Danmark. Formidlingsstrategien kvalificeres vha. konsulent- og ekspertbistand fra turisme-, oplevelses- og museumssektoren i Danmark og konceptualiseres og visualiseres i samarbejde med eksterne konsulenter.
- Fundraising-proces iværksættes.
- Midlertidig museumsmagasin indrettes for at sikre logistisk fornuft i forbindelse med nedtagning af eksisterende udstillinger og opbygning af nye i landsretten.
- Museets bygninger på Hjultorvet tømmes og flyttes til landsretten: Museumsgenstande i magasinrum gennemgår nødvendig konserveringsteknisk behandling og flyttes til ny varig magasinplads, udstillingsgenstande pakkes ned og magasineres, udstillingsteknik m.m. nedtages, oldtidsudstillingen flyttes evt. til Hvolris, arkæologiværksteder, konserveringsværksted og snedkerværksted tages ned og flyttes, administration nedpakkes og flyttes, lokalhistorisk arkiv og biblioteker nedpakkes og flyttes.
- Projektorganisation opbygges, således at museet besidder de nødvendige kompetencer ift. udvikling, produktion og opbygning af nye museumsudstillinger.
- Udvikling, produktion og opbygning af nye museumsudstillinger og publikumsfaciliteter i landsretsbygningen
- Udvikling, produktion og implementering af byrumsformidling
- Udviklingsplan iværksættes for Hvolris Jernalderlandsby